53085

HARGITAVÁRALJA

Az erdélyiek tudományos, szépirodalmi és társadalmi folyóirata

Főszerkesztő: **lófő csíkszentgyörgyi JÓSA JÁNOS**

Az aradi Tizenhárom

Döbbenet volt az ország lelke akkor,
Egyetlen sóhaj morajlott tova,
Mint vészes rianás, gáttörő tavaszkor,
Úgy dübörgött Kossuth nagy kora.
Vijjogva szállt a zord halálmadár,
Mint pokolból szabadult szörnyű rém;
Sötétség lett urrá e szent hazán,
Mert Világosnál kialudott a fény.
Egy jajszó sikoltott a honfiszájon:
Az aradi Tizenhárom!...

Az Óriás, ki lelke tűzborával
Tízmillió magyart harci lázba vert,
Lángajkára fagyott utolsó dalával
Már Mars hadisten kebelén pihent...
Nem pergetett már riadót koboz szavá
Elnémultak pacsirták és sasok,
De égre zúgott a holt Petőfi sóhaja,
Mint üllőn csengő, villámló vasok
S végig dörögte a vérszagu világon:
Az aradi Tizenhárom!...

Egy szó jajdult csak a meghökölt világon —
Még a kancsukás cár is telnyögött:
A frank, a belga, német és angol határon
Kegyelmet követelt a Titán-Számüzött.
Döblingbe üzött börtön-posztján
Gyilkos tollával a Legnagyobb Magyar,
Mint ketrecbe láncolt, fenséges oroszlán,
Ki kétségbeesetten saját húsába mar,
A boltra irta; — mint, gyujtó, égi árom:
Az aradi Tizenhárom!..

Öklét rázta a Becsület szava,
A Jog, Igazság, Szeretet felordított,
Kegyelmet kért a félvilág maga,
Ám a győző halálharangot kondított,
S az őrült ördög, a fattyúvérű rém,
A hesseni herceg szerelem fia,
Hóhér-Haynau, kinek gyilkolás volt a kéj,
Akarta, hogy vérben égjen Hunnia...
És fennakadt a szörnyű vérvádon:
Az aradi Tizenhárom!...

A döbbenet tépett milljó szív-eret,
Egyetlen sóhaj morajlott tova:
De nem mozdult meg a lelkiismeret
S a hősöknek meg kellett halnia!
És meghaltak, dicsőn, mint az istenek...
Életük munkája: történelem.
Nevük tízmilljó magyar szívben remeg
S élni fog, amíg csak egy magyar terem!
Dicsőségük zsoltár a honfiszájon:
S örökké élni fog az aradi Tizenhárom!...

Kerecseny János

VII. évf. 19. szám. Ára: 60 fillér.

Szerkesztői üzenetek.

P. György, Budapest. A hiányzó számot megküldtük. Örömünkre szolgált ama kedves értesítése, hogy lapunk évfolyamát beköttetni kívánja. Sok esetben a postai kezelés közben a címszalag lehull s enélkül kapjuk vissza s így nem tudjuk megállapítani, hogy ki nem vehette kézhez az illető számot. Meleg szeretettel üdvözöljük.

Sz.. Tiborné, Kovászna. 1943. jún. 30.-án fog lejárni.

Cz. Andrásné, Borszék. 1942. dec. 31-ig nyert előfizetése rendezést.

M. Albinné, Gyergyóholló. Előfizetése 1942. dec. 31.-én fog lejárni.

Peturbán, Budapest. Járay Péter 1345—50 és 1359—68-ig Erdély alvajdája volt és 1369-ben László havasalföldi vajda ellen vívott csatában esett el. Köszöntjük.

I. B., Szolnok. Historia Ecclesiastica Transylvano-Unitaria című munka Kénosi Tőzsér János unit. lelkész műve. (1708—1772)) Uzoni Fosztó István csak tovább folytatta a munkát, de ő sem fejezte be.

J. P., Gyergyóhódos. Megkésve érkezett, jövő számban jön. A szorgalmazott ügyben nem kaptunk választ. Várjuk. Üdv!

O. Á., Csíkjenőfalva. Türelmét kérjük. A kívánt munkát feladtuk. Szeretettel köszöntjük.

L. Jakcs, Marosvásárhely. Elfoglaltságunk akadályozott meg a jelzett ügyben eljárnunk. A közelben részletesen értesítjük a dolgok állásáról. A kis újszülöttnek s a szülőknek az Ég áldását kívánjuk. Meleg üdvözlettel.

K. Á., Kulcsnyaralló. Elfogyott! Várjuk a folytatást mielőbb. Üdv!

A kéziratokat vissza nem adjuk. Csak válaszbélyeggel és címzett borítékkal ellátott levelekre válaszolunk.

Előfizetések csekkszámlánk számával [43.002] ellátott **biancó** csekklapon is beküldhetők.

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Csemegi-u. 4. sz.
Telefon: 21—06.
Budapesti szerkesztőség:
X., Stróbl Alajos-u. 7. fszt. 445.
Telefon: 1-44-8-33.
Szerkesztő:
Ádám Éva.

Előfizetések és egyéb anyagi küldemények Szegedre, szellemiek a budapesti és a szegedi szerkesztőséghez egyaránt küldhetők.

Csekklapunk száma: 43.002.

Lapunk amerikai területen megrendelhető amerikai szerkesztő irodánkban.

Címe: Stephen De Losonczy C. E. mérnöki irodája 1454. 3 rd. Avenue 82 & 83 Sts. New-York. USA.

A szerkesztőség tagjai:
Sándor Erzsi (Budapest.)
Sz. Solymos Bea (Budapest.)
Dr. vitéz **Bodor Aladár** (Budapest)
Dr. Filó János (Budapest.)
Gáspár Jenő (Budapest.)
Holló Ernő (Sepsiszentgyörgy.)
Dr. v. Kolosváry Borcsa Mihály (Budapest.)
Xantus Elek (Gyömrő.)

Előfizetési díj Magyarországon:
Egész évre — — — — 10.— P
Félévre — — — — — 5.50 P
Negyedévre — — — — 3.— P
Számonkint — — — — 0.60 P
Európában:
Egész évre — — — 10 sv. frank.
Európán kívül: 3 dollár.

Szegedi Uj Nemzedék R. T. nyomása. Nyomdáért felel: Szigeti Jenő.

Felelős szerk. és kiadó laptulajdonos: **lófő csíkszentgyörgyi Jósa János.**

Dr. Bölöni Mikó Ferenc

ny. m. kir. igazságügyi államtitkár, várőr, a sajtóellenőrző bizottság elnöke.

1880—1942.

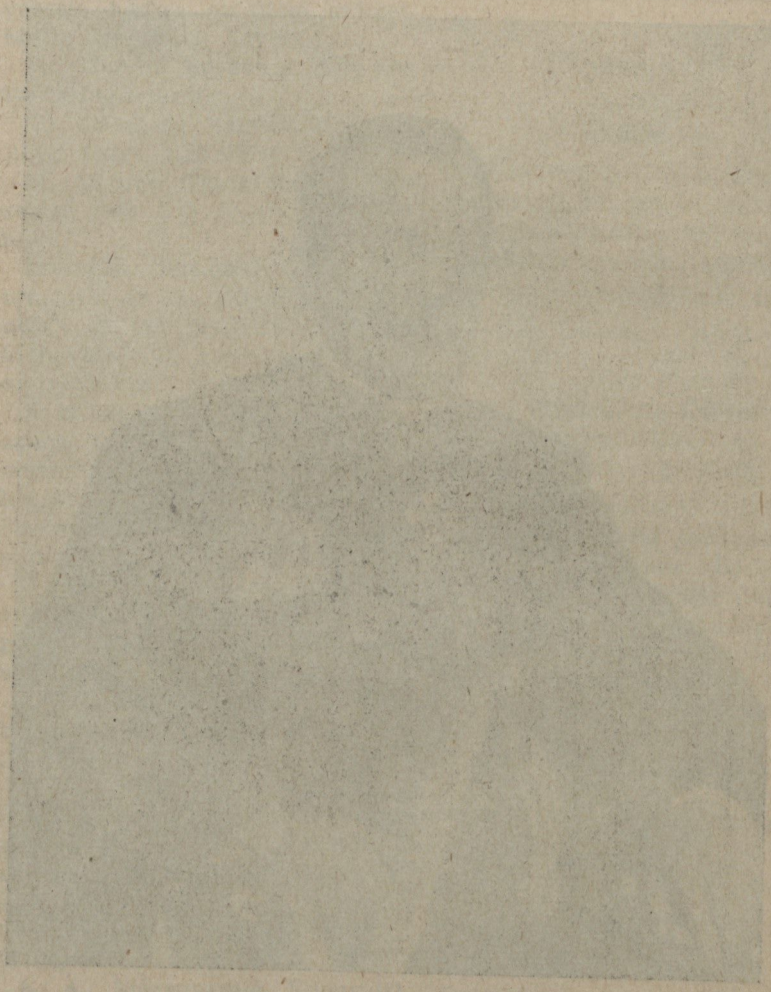

Szeged, 1942. október 1. VII évfolyam 19. szám.

HARGITAVÁRALJA

Az erdélyiek tudományos, szépirodalmi és társadalmi folyóirata. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én

Főszerkesztő: lófő csikszentgyörgyi JÓSA JÁNOS

Dr. Bölöni Mikó Ferenc
1880—1942.

Bölöni dr. Mikó Ferenc ny. m. kir. igazságügyi államtitkár Désen született 1880-ban. Édesatyja Mikó Miklós volt, a hétszemélyes tábla, majd később a m. kir. Kúria bírája. Nagyatyja Mikó Lőrinc unitárius jogtanár volt, aki később országgyűlési képviselő lett. Középiskoláinak elvégzése után Budapesten és Kolozsváron folytatott jogi tanulmányokat, amelyeknek elvégzése után 1902-ben avatták fel a jogtudományok doktorává. 1903-ban lépett a bírói pályára. Előbb a budapesti törvényszék joggyakornoka volt, de már két év múlva az Igazságügyminisztériumba rendelték be, mint aljegyzőt. 1905-ben tette le a bírói vizsgát. Az igazságügyminisztériumban a bírói felügyeleti, majd az elnöki osztályon működött. Itt több miniszternek volt a személyi titkára. 1920 óta az igazságügyminisztérium elnöki osztályának volt a vezetője. A világháborúban, mint tartalékos tűzérhadnagy vett részt és 1914 október 25-től 1918 január 25.-éig frontszolgálatot teljesített és 1918 november végéig a hadfelügyelőségi bizottsághoz nyert beosztást. A forradalmak alatt és az azokat követő időkben a nemzeti mozgalmakban, különösen az erdélyiek és a székelység érdekében kifejtett áldásos működésével szerzett magának hervadhatatlan érdemeket. Harctéri magatartásáért a kardokkal ékesített III. osztályú katonai érdemkereszttel, az ezüst és bronz Signum Laudis-szal és a Károly csapatkereszttel tüntették ki. A magyarországi unitárius egyház világi elnöke volt Erdélynek részbeni visszacsatolása óta korán bekövetkezett haláláig az unitárius egyház tiszteletbeli főgondnoki méltóságát viselte. A Kormányzó Úr érdemei elismeréséül a II. oszt. magyar érdemkereszt csillaggal díszített érdemrendjével tüntette ki. Nyugdíjba vonulása után a magyar kormány felkérésére az 1939. év őszén felállított sajtóellenőrző bizottság első elnöke volt, amely tisztétől betegeskedése miatt volt kénytelen megválni.

Dr. Farczádi Sándor László.

A titokzatos „Turul" madárról

Irta: **Sz. Solymos Bea.**

(Folytatás és vége).

Miről is regél nékünk bűbájos képekben, csengő rigmusokban, tisztán zenélő magyar nyelven, ragyogó színekben, játékos fénycsillámokban és a földfelettiség bűvkörébe felemelő ősrege: a Turán?

A 188 oldalas mű két részbe van osztva. Első fejezete az „Áldás" — a második az „Átok" címet viseli. Ebben Kozma Andor az összes turáni népek származási titkát tárja fel. A szent sugallat évezredek titkos mezőnyeire vezet. Benne csillámlanak az Ó- és Új Szövetség misztikája s a magyar, hún, japán, török, tatár, finn népnek legendái.

Az ősrege a világteremtésből indul ki, amint a zürzavar közt trónoló **Uk** (ok) ható ereje megteremti a négy elemet s megszüli **Ős**-t (isten), aki az Idővel egyidős s vele iker az Ég. Majd kedve kerekedik „embert" teremteni s „a földet adá kertül neki." Uk fia, Ős, egy nagy turulmadártól elveszi szárnyait s Turul király személyében leszáll a földre. Szárnyait sziklabarlangba rejti s feleség után néz. Láp király lánya, a jó és nemes Inda lesz élettársa s frigyükből születik Túr, a későbbi turánok ősapja.

Túr, mint csodagyermek, hamar megtanul vadászni, megismeri a rovásírást s hű tisztelője nagyapjának, Uk-nak. Közben a tűz a földdel, levegő a vízzel köt frigyet s ahogy ezek közt nincs nyugalom, úgy vivódik az emberben is minden jó és rossz tulajdonság. Így kerülnek össze az égiek is a földi, illetve alvilági lényekkel. Láp király feleségül veszi az alvilág gängszterjének, Urdungnak özvegyét, a szép és kacér Kincs királynét. Ennek Urdungtól (ördög) való leánya, a bűbájos Mese, meghódítja a daliás Túr királyfi szívét s így olvad össze ég és pokol ebből a házasságból született gyermekeikben, a hét fiúban. Ezek: Hunor, Magyar, Som (Suomi), Ugor (ikrek), Turk, Tatár (ikrek) és a „furcsa kicsi Nap." A költő inspirált tolla úgy jellemzi a hét testvért, hogy mindegyik magában hordozza a tőle származó későbbi nemzet minden jó és rossz tulajdonságát.

Urdung vére nyugtalanságot vet az égi Ős unokáiba s háborúba keverednek. De a veszedelem idején Turul király titokban újra felölti rejtett szárnyait s az égből kémleli az ellenség állásait s hírt ad fiának, Túrnak, aki mennykövet kap égi ajándékba s ebből mindenfelett győzedelmeskedő kardot kovácsolnak. (Attila isten kardja). Túr, a turánok apja emberfeletti erőkkel győz a gonosz ellenség felett s ő lesz a **„földi hős"**. Legkedvesebb fia, Magyar, a másodszülött, örökli leginkább apja jótulajdonságait s ez ad erőt elviselni későbbi nagy

megpróbáltatásait. A költő látnoki szeme kivezeti utódait a trianoni tragédia sötét útvesztőiből is.

Turul király Túrt még gyermekkorában beavatta a turulszárnyak titkaiba, magával viszi az égbe, ahonnan megmutatja a nagyvilágot s később ő maga lebeg e szárnyakon a világ felett. A költő megvilágítja Túr hivatását: „A földre Uk rendelte őt, mert annak szent akaratja az; ne nőjje túl a jót a gaz s a föld fiait, az istenek ihlette faj nemesítse meg! Ha vannak hősi harcosok, **mindég a jobb győz s nem a sok.**" **Ez a mondás ég most is a magyar harcosok homlokán.** Így látta már előre Kozma Andor is a mai világkataklizmára célozva.

Az Átok című fejezetben domborodik ki a sokat emlegetett „turáni átok" eredője, mert az ördögi Urdungvér éket üt a hét testvér közé. Háborúk, versengések, viszály, ármány, irígykedés, gőg szakítja őket mind távolabb egymástól, bár lelkükben az öröklött jó felülkerekedik. A költő csodás képben örökíti meg ezt:

„Vitéz, nagy vér mind a hét, híressé tette mind nevét. **Hunor** szilaj, mint a vihar, dacos, kitartó hős **Magyar;** Som hű, acélos szőke fi; Ugoras ikre őneki; szintén ikerpár Turk, Tatár, harcot liheg, kalandra vár; a fészekfentő furcsa Nap mind közt a legfurfangosabb."

Túr hét fia szétszórja a világon a turáni népeket s így jut el Ugor (a későbbi húnok ősapja) nagy hódításáig, Magyart pedig Turk és Tatár öccsei kitúrják Ázsiából s új honfoglalásra késztetik. Így jut el végül Ázsia vándora mostani hazánk területére. Túr hét fia közül a költő látnoki szeme őt jósolja leghosszabb életűnek dicsőséges fénysugarak özönében.

Érdekes Som ivadékainak az Északi Fény hazájában és Nap ivadékainak a „Napszigeteken" való letelepedése. Túr földi küldetését bevégezve búcsúzkodik, miközben látomása van hét fia utódjairól és előtte feltárul jövőjük:

„Bősz testvérharcban népgomoly rongyokra tépve szétbomol. „Egyért a hét, hétért az egy" — e bölcs, nagy eskü füstbe megy."

Az ősrege egyik legszebb része az, amelyben a magyar nemzet felett délibábként vonul végig az agóniában búcsúzkodó Túr király lelke. Ég és pokol viaskodása felett mégis győz az erény s a magyar **„talpra áll s indul, amint Uk rendelé, a nagy, dicső jobb kor felé."** — De a csodás, előrelátó jós szeme megakad a japán nép felett is, akiket égi származásukba vetett erős hitük **még sohasem hagyott elbukni.**

„Ott szélső napkelet felé, hol Napot a távol elnyelé, aranysugáros már a hab, kikél belőle a sárga nap, **káprázatos, nagy fényt vető,** szinte világot fenyegető . . ." Túr bevégezvén földi küldetését, sírbaszáll, de halála előtt elrejti turulszárnyait, mert fiai összevesznének felette, — kié legyen a csodás örökség. Urdung vére nem teszi méltókká őket erre:

„Túr égi oltás, földi gally, félisteni hős, királyi sarj, te lenghetél a légbe' még, de ah! — **fiaidnak a föld elég.**"

Túr lelke azonban a szent Turul szárnyain lebeg tovább a turáni népek felett, akik közül legkedvesebb és leghősiesebb fiának, Magyarnak válik örökös védőszellemévé.

Kár, hogy Kozma Andor kezéből kihullott a toll s nem írhatta meg hasonló terjedelemben az égi származásunk földi folytatását, történelmünk utolsó ezerévét örökszép rigmusokban. De éreznünk kell, hogy ha el is suhant a földi élet síkjairól, őrködik felettünk nemzeti nagyjainkkal, akikkel együtt a szent Turul szárnyain lebeg a mindenségben.

Madách nagy műve „Az ember tragédiája" 80 évig porosodott elfeledve, míg végre ráeszmélt a nemzet annak örökbecsére. Rajtunk múlik, hogy ez a magyar Kalevala ne jusson hasonló sorsra, hiszen már 20 év óta vár a magyar nemzet feléje nyúló kezére. Szorítsuk hát szívünkre s hirdessük büszke öntudattal, hogy hiszünk az isteni ihlettől megérintett költő igazlátásában, Kozma Andor örökfényből hozott ősregéjében, a Turánban!

Hargitavár és Hargitaváralja Jelképes Székely Község képviselőtestületének búcsúja bölöni dr. MIKÓ FERENC ny. m. kir. igazságügyi államtitkártól és várőrtől 1942. szeptember 13-án Budapesten a Farkasréti temetőben

Irta és elmondotta: *Dr. Farczádi Sándor László* ny. kir. rendőrfőkapitány, várőr.

Kedves Várőrtestvérünk! A Hargitavár vénjei és öreg várőrei és Hargitaváralja Jelképes Székely község képviselőtestülete nevében búcsúzunk Tőled nagynevű várőrtestvérünk abban a pillanatban, amikor földi életedet befejezted és az örökkévalóság honába költözöl. Bensőséges hála tölti el szivünket és köszönő szavakkal áldjuk életedet, amelynek minden cselekedete, ténye székely nemzetedért, Erdélyért és székely testvereidért buzgólkodott. Dicső és nagynevű őseid példájához híven, életed soha el nem hallványuló célja volt Erdély felvirágoztatása a Székely nemzet elesett népein való segítés. Halkszavú, de a tettek embere voltál. Ismerted az élet keménységét, mert a székely a sziklák embere, aki hozzászokott a kemény élethez.

Amikor a szomorú megszállás következtében Erdély fiai, arra számítva, hogy rövid ideig fog az egész megszállás tartani, vagonokba költöztek és a szigorú nehéz telet fűtetlen kocsikban töltötték hosszú hónapokon keresztül, akkor voltál igazán a tettek embere. Éjjel-nappal fáradtál, hogy mindenkinek elhelyezést, megélhetést, kenyeret tudj adni. Vezetted a szervezést, útba-

igazításokat adtál, vígasztaltál, bátorítottál, reménységét öntöttél a csüggedőkbe és mindenkinek igyekeztél segítséget nyújtani, akár tartoztak Hozzád, hatásköredbe, akár pediglen más igazgatási körök hivatása lett volna a segítség. Hányszor eljártál ismeretlenül, rangrejtve a vagonok szomorú utcái között és hallgattad a panaszokat és hoztad a segítséget anélkül, hogy elárultad volna, hogy Tőled jön az áldás, a vígasztalás és a felemelés.

A vérünk legszerényebb tagja voltál. Szerénységeddel csak nemes gondolkozásod volt egyenlő. Mindíg, ha megakadtunk a várunkban, ha tanácstalanok voltunk, útbaigazításaiddal ismét elindulhattunk. Éltél a fajodért és annak minden életnyilvánulása érdekelt. Mindíg büszke voltál székelyfajú származásodra, figyelted az erdélyiek életét és az anyaországban való működését. Mindenkiről, akit fölkaroltál, tudtad, hogy dolgozik, hogyan válik be és a szemed rajta volt a véreiden. De nemcsak itt az anyaországban, ahol szabadon éltünk, hanem a megszállás nyomorát és szenvedéseit viselő otthoniakról is bőséges volt a gondoskodásod. Tudtad hogyan kell segítséget nyujtani nekik és kinek kell a segítséget küldeni. Soha nem szűntél meg buzdítani, lelkesíteni, a jobb jövő reménységét élesztgetni. Sohasem csüggedtél, mert szilárd akarattal és kemény jellemmel áldott meg a jó Isten, hogy vezér-oszlopa és ereje légy a székely nemzetnek, amelynek dicső fia voltál és most egész Erdély és a székely nemzet minden lelke a legnemesebb fiát siratja Benned, aki idő előtt hagytál itt bennünket. Az öreg várőrtestvéreid köszönik Neked mindazt, amit tettél székely testvéreidért, köszönik Neked, hogy bölcs tanácsaiddal mindíg mellettünk voltál, útbaigazítottál és segítettél anélkül, hogy saját belső megelégedéseden felül bárkitől valaha is hálára, vagy elismerésre számítottál volna.

Ha jót tudtál tenni és a jótetéményeid jó talajra találtak, ártatlan mosoly tette derültté az arcodat, szinte érezte az ember, hogy bensőleg hálát adsz a jó Istennek, aki megsegített Téged, hogy jót gyakorolhass az emberekkel. A székely lélek és székely erő minden nemes tulajdonsága meg volt Benned. Dicső Őseid hagyományaihoz híven a legnehezebb időkben, amelyekhez hasonlók Erdély történelmében alig fordultak elő, a legszomorúbb megaláztatások közepette mindíg volt biztatásod, mindig tudtál reményt kelteni és újabb és újabb küzdelmekre tudtál bennünket buzdítani és nem hagytál csüggedést erőre jutni közöttünk, akiknek egyetlen földi vágya volt megérni, hogy Erdély újból szabad legyen és a székelyek szabad hazának szabad fiai lehessenek.

Várőrtestvéreid közül sokan nem érték meg ezt a dicső pillanatot, a Teremtő azonban kegyes volt Hozzád és részesített abban az örömben, hogy a felszabadulás első részletének örömében részesültél. Ez volt a Te jutalmad önzetlen és nemes harcaidért.

Mi, akik kevesen még megmaradtunk a várőrök lelkes sorából, nem sírva, hanem emlékedet áldva búcsúzunk földi tettemed-

től, a lelked azonban, amíg mi élünk és a követőinkben, amíg ők élnek, mindig áldást termőn és buzdítón fog élni. Hálánk az Urhoz száll azért, hogy adott Téged a székely nemzetnek, kis országunknak, dicső elődök dicső nagy utódját. Amíg székely ember él e hon ölében és érezte kezed emelését, támogatását, nem feledjük el dicső tekinteted igéretét, áldani fogja nevedet, az életedet és a székely fajunk iránt soha meg nem ingott hűségedet. Nemesen éltél, mindent megtettél, ami földi embertől kitelt székely testvéreidért és mindnyájunkért. Áldott emléked lebegjen sírod felett és szívünk örök hálája legyen kíséröd az égbe vezető útadon.

Isten veled felejthetetlenü lszeretett és tisztelt Várőrtestvérünk.

A rabonbán szó eredete

Irta: *Orbán Árpád.*

(Folytatás és vége)

A szumiroknál a **szipirru,** vagyis **suttogó** tanács határozott a gyűléseken, ahová **képi**-ket, vagyis **képviselőket** küldött a nép.

A szumir gazdasági életben is nagy szerepet játszott az **adó.** Volt **kapu-adó,** amelyet a városok kapuiban szedtek a zsidók ősei, akiket az akkori zsidók által pénzelt **„szumir Aladárok"** ültettek a nemzet nyakára, nem törődve azzal, hogy ezen önző eljárásukkal valósággal **kiszolgáltatják** az idegeneknek fajtestvéreiket. A **kapu-adót** a szumirok **babu-abullu**-nak nevezték. (Nyilván ebből lett az obulus, a görög obolosz v. a latin obolus. Szerk.)

A **„szumir Aladárok"** vaksága és nemzetrontó közreműködése következtében, az említett 3000 év alatt lassan **minden** jelentősebb politikai és gazdasági vezető állás a zsidók őseinek kezére jutott, mintahogy azt a Nimrud Király Népében részletesebben leírtam. A zsidók ősei szedték a szumir birodalomban a folyami rakparti adókat is. Ezt az adót **„kár"**-nak nevezték és az **adó,** vagyis **„kár"** beszedőjét **„rabizu,** vagy **rabigu"** néven emlegetik a régi ékírások.

A zsidók ősei által szedett **„kár"**, vagyis rakparti adó valóságos zsarolássá fajult, ahol elvették a szerencsétlen szumir ősök értékeinek 25—30 százalékát is adó címén.

Így változott aztán lassan-lassan évezredek alatt a **kár,** vagyis a károsodás fogalma megjelölésére az eredetileg **rakparti adót** jelentő ősi szavunk, továbbá a **rablás** és **rabiga** kifejezés is ama adószedők megjelölésére szolgáló ősi szumir szó, akik a szegény szumir ősöket megkárosították, kirabolták.

A Krisztus előtti évezredben már annyira tűrhetetlen volt a zsidóság őseinek túlkapása az adók beszedése körül, hogy

Urukagina nevezetű szumir király kénytelen volt a legszigorúbb eszközökkel fellépni e túlkapások ellen. A hozott intézkedések azonban csak ideig-óráig segítettek a dolgon, mert a következő uralkodók idejében ismét csak a zsidók őseinek szolgáltatták ki a **szumir-Aladárok** a szegényebb szumir testvéreiket megfelelő koncok ellenében.

A szumiroknak sok ezer évvel ezelőtt már **kereskedelmi kamarájuk** is volt, ahol kereskedelmi tanácsosok látták el a hivatalt. Ezeket a tisztviselőket **sápir-tankari** néven nevezik az ékírások, amely névben a **sápir** annyit jelent, mint **sáfár**. vagyis kereskedő, míg **tankari** tanácsost. Vagyis **sápir-tankari** a mai magyar nyelvben **sáfár-tanácsos**-t jelent.

Magát a kereskedést **„bét"** (bót)-nak nevezték a szumirok, akárcsak mi magyarok, napjainkban.

Nimrud Király Népében kimutattam, hogy a **mai** magyar szókincsünk csaknem teljes egészében tartalmazza a 6.000 év előtti szumir ékírásokban leírt érték és mértékrendszer neveit.

Ebből a kis közlésből láthatjuk, hogy hasonlóképpen megtalálhatók a mai magyar nyelvben a szumirok által használt gazdasági és politikai élet vezetőinek nevei is.

A mai magyar élet és a Krisztus előtti 4.000 tájáról keltezett ékírások nyelvében használt szavak és kifejezések között 6.000 évnyi idő távolsága ékelődik be s így valóságos csoda számba megy az itt kimutatható és fellelhető rendkívüli hasonlóság.

Ha figyelembe vesszük a Nimrud Király Népébe felhalmozott számtalan bizonyítékot és az itt kimutatott szumir-magyar kulturális szavak hasonlóságát, valóban nem mellőzhetjük el azt a megállapítást, hogy igenis rendkívüli közeli rokonság fűzi a mai magyarságot a szumir néphez és annak nyelvéhez s ősi kultúrájához oly annyira, hogy nyugodtan mondhatjuk azt, hogy nem rokonai, hanem egyenes ágú **ősei** voltak a szumirok a mai magyarságnak.

Rendkívül érdekes magyarázatát lehet adni pl. annak is, hogy miért következett be a székelyföldön a **rabonbán** tisztség és név megszűnése.

A **rabonbán** szó valamikor **választott** politikai és egyházi vezető rangjának meghatározására szolgált, aki csaknem teljes függetlenségben élt más politikai és egyházi vezetők mellett, — a szumiroknál. (Olyan **papi fejedelem**-féle volt a **rabonbán**).

A honfoglalás után, amikor megalakult a magyar **királyság**, már nem volt megengedhető az, hogy **„válasszák"** a székelyek a vezetőiket és hogy **egyházi** tényekedéseket is végezzen a székelyek vezetője s ezért rendelte el a **király**, hogy ezután a **tőle függő „ispán"**, vagyis az ősi szumir **„iszák"** hatáskörét betöltő **kisebb** politikai jogkörrel felhatalmazott és megbízott

királyi biztos vezetése alatt éljenek a **Magyar birodalom „kebelében"** az eddig inkább kelettel és a déli országokkal politikailag együttműködő székelyek.

A **rabonbáni** intézményt meg kellett szüntetni azért is, mert másképpen nem lehetett volna a székelységet a keresztény vallás kebelébe átvenni.

Így lett tehát az ősi **rabonbáni** intézményből **iszákság**, vagyis **ispánság** a honfoglalás utáni második évszázad táján.

Ha összehasonlítjuk a mai magyar életet a sok ezer évvel ezelőtti szumir élettel, azt látjuk, hogy **nincs** olyan parányi területe a mai magyar birodalom politikai és gazdasági életének, ahol fel nem volna lelhető az **ősi szókincsben szumir örökség.** Ez a megállapítás boldog örömmel kell eltöltsön minden magyart, mert a szumir nép volt a világ kultúrájának kútfeje és megalapítója, amelytől aztán később átvették a görögök, rómaiak és a többi népek a **kész** kultúrát és amellyel ma úgy dicsekszenek, mint saját alkotásukkal.

A Csíki Székely Krónikával kapcsolatban szabadjon felemlíteni még azt, hogy a Krónika szerint **„Nabu"***) nevezetű rabonbánja is volt hajdanában a székelységnek, jóval a magyarok honfoglalása előtt. Ez a **„Nabu"** fejedelmi, királyi név szintén megtalálható a **szumir** királyok nevében igen gyakran, de ezzel ellentétben **soha, sehol** más nemzetek fejedelmével kapcsolatban nem találkozunk a **„Nabu"** szóval.

De nem csak az eddig felsorakoztatott bizonyítékok halmaza igazolja a Csíki Székely Krónika hitelességét és a **szumir-székely-magyar** faj és vér azonosságát, hanem vannak még más bizonyítékaink is, amelyekről majd más alkalommal szólunk.

---

*) A Csíki Székely Krónika említi Anachoharim-ot, a scytha Nabou Fileim-et, aki az áldozati kelyhet megtalálta. Majd azt mondja, hogy Budvárát Bouda Nabou Fileim, a hajdani rabonbán építette. Megemlíti, hogy Uopolet feleségül vette Sárláumot, a Karszaib Kain Nabu leányát. E kifejezésekben a Nabu (Nabou) nem látszik személynévnek, hanem tisztségnévnek. Anachoharim, a skythák Nabou Fileimje. Bouda (Buda), az a régi, (hajdani) rabonbán, aki még Attila birodalmának felbomlása előtt építette Boudvárát, s akinek nevét viseli Budvára. Tehát itt is a Nabu Fileim jelzőnek bizonyul, vagyis Buda, a Nabou Fileim. Az utolsó idézetben Karszaib a személynév, vagyis Karszaib, a Kain Nabu. Ily értelmezésben kérdés, hogy mit jelent a Nabu? Aranka György is felvetette a kérdést: vajjon mi lehet az a skithák „Nabu Fileim"-je? Leonklávius szerint — mondja — a Nabou profétát jelent a törököknél, míg a szerecseneknél, a napkeleti Indiákban, közönségesen fejedelmet. Arabs nyelvben — Náb = Nap, File = Éj. Aranka összefüggést látott a székely címerben lévő Nap s Hold között. Kétségtelennek látszik, hogy a skythákná és a szumiroknál egyaránt nemzetfőt, uralkodót jelentett. Nabu Fileim, Kain Nabou kife-

jezésben a Fileim és a Kain szó tehát jelzős meghatározást jelenthet Érdemes volna e szók jelentését a szumirban kutatni. Kain egyébként a skythákná feketét jelentett. Vajjon a Nábob szavunk az arab Navváb (helytartó, fejedelem)-ből, vagy a skytha Nabou-ból származott-e? A Nabu előfordul a babiloni királyok neveinél is: Nabu-kodonozor, Nebu-Kadnécár stb. *Szerk.*

Székelyföldi kutatások

Marosvásárhely, 1942. szept. 4.

A csíki és gyergyói kutatásaink idei befejezése után Marosvásárhelyre utaztam. Harmincöt évvel ezelőtt láttam utoljára a felejthetetlen székely fővárosunkat. A viszontlátás hajtóerejét azonban fölfokozta az a fölfedezés, amely most egy éve történt s amelynek izgalmas türelmetlenséggel várt kikutatása elé érthetetlen gátat emelt a jelen nehéz idő tilalma, vagy közönye.

Olvasóink előtt nem ismeretlen a marosvásárhelyi vártemplom története, mégsem látom feleslegesnek ismertetését, hogy értelmét adhassam annak a felcsigázott érdeklődésnek, amely ma a székelyföld kutatóinak szemét ide irányítja.

A vártemplomot, amely Marosvásárhely legrégibb épülete, a Szent Ferenc-rendi szerzetesek 1263-ban kezdték építeni a dombtetőn és Mátyás király idejében, a XV. század derekán (1446 k.) fejezték be. Ez időben itt a domonkosoknak volt temploma és kolostora. Ezt Báthory István 1492-ben várrá alakíttatta át. A templom átmeneti római gótikus stilusban épült s mint ilyen a középkori építészet egyik legértékesebb műemléke. Legrégibb emlékei a keretes, itt-ott színes ablaküvegek és azok a középkori falfestmények maradványai, amelyek a mészrétegek alatt rejtőznek. E falfestmények még láthatók voltak 1880-ban, hiszen Orbán Balázs is megemlíti. E templomban mondották ki a János Zsigmond fejedelem jelenlétében 1571. január 6. és 14.-e között tartott országgyűlésen a vallásszabadság elvét, hogy Isten igéjét mindenütt szabadon hirdethessék s hogy confessioért (hitvallásáért) többé senkit meg ne bánthassanak, sem a predikátorokat, sem a várost.

Amikor Marosvásárhely lakossága 1572-ben áttért a Kálvinista hitre, a vártemplom is az övéké lett. A templom súlyos időket élt át. Básta katonái a XVI. század végén feldúlták, de újra felépült 1602—1653 között. 1688-ban leégett a templom mennyezete. Borsos Tamás helyreállítja. Teleki Mihály 1693-ban végeztet utoljára javítást s így maradt 1940-ig, amikor 70.000 lei költséggel 3 pillért állítottak.

1941-ben dr. Lux Kálmán, a budapesti műemlékek bizottsága elnöke, észrevette, hogy a templom külső falában ívszerű

domborulat kezd láthatóvá lenni. A város engedélyével falbontást végzett 1941 június 13-án, amikor rábukkantak egy ajtó nyomára. A templom kriptájába levezető befalazott ajtó félköríves homlokzatán a vakolat alatt egy XV. századbeli, Krisztus szenvedéseit ábrázoló, értékes történelmi becsű freskót találtak, amely erősen megsérült, de amelyet októberben dr. Szentiványi Gyula és Endre fia kijavították, átfestették.

A kibontáskor azonban még értékesebb dolog nyomára akadtak. Egy boltív, amelynek nyílása tégladarabokkal van durván befalazva, vált láthatóvá. Ez a dirib-darab téglából való falazás mutatja, hogy nem igen volt ráérő idejük a szerzeteseknek a rajtukütő hordák előli menekülésre. A templom alatti kriptába hirtelen elrejtették kincseiket, irataikat s gyorsan befalaztatták, eltüntetve a templom bejárati ajtójának nyomát is.

Megilletődéssel, türelmetlen kíváncsisággal és a betörő kutató vágyával álltam meg hosszan eltűnődő gondolatban a székelység e történelmi kincsesbányáját elzáró falazat előtt.

A város nem bontja tovább. Háború van, mondják. Majd azután! Hát a kutatást, a kutató elmét és akaratot bilincsbe verheti valami? Mi ok és mi cél tartóztathatja fel tudásszomjunk, látni vágyásunk kielégítését, akkor, amikor ősmultunk dicsőségét, fényét, kincseit és mélységeit mielőbb ki akarjuk ásni a földből, a romokból, a kriptákból, a halálból?

Örvendhetünk a szerencsének, hogy a műértékelő, látnoki szem magyar volt. Örvendhetünk, hogy az események változása akkor történt, amikor a százados vakolat nem bírta tovább rejtegetni emlékdús titkát, kincseit. Örvendhetünk, hogy mienknek mondhatjuk azt, ami a mienk, ha egyelőre a titok, az ismeretlenség kőzárja választja is el előlünk. De mégis! Miért e lassúság, e ráérünkség, e halogatás? A történelmi érzék hiánya vagy az előrelátás féltő gondja lappang a város rendelkezésében, elhatározásában? Immár köztudomású a dolog, e történelmi felfedezés, amely szükségszerűséggel és józan bölcseséggel követeli a föltárást, a mentést, az ereklyéink összegyüjtését, hozzáférhetővé tételét és büszke hirdetését.

lófő csíkszentgyörgyi Jósa János.

Olvassuk és támogassuk

a HARGITAVÁRALJÁT

a székelység egyetlen folyóiratát!

Vándorló Hargitaváralja

Zabolai Nagy Árpádnak, a Székely Lexikon ügyvezető főtitkárának buzgó tevékenysége a Hargitaváralja folyóiratunk elterjedése érdekében

Levél a Szerkesztőhöz.

Kolozsvár, 1942. szeptember 18.

Kedves János Barátom! Engedd meg, hogy egy, a folyóiratodat érintő, kérdésben eláruljam azt a gondolatomat, amelyet f. évi április 15-én váltottam valóra.

Éveken keresztül, míg Szegeden tartózkodtam, nap-nap után láttam munkádat, küzködésedet a Székely Lexikonod írásában és lapod, a Horgitaváralja kiadásában. Ha tehettem volna, legalább anyagi terheidet megosztottam volna Veled, de nem múlt el óra, hogy ne gondoltam volna arra, miként segítsek Rajtad és küzdelmes folyóiratodon, amelyben székely örömünket, bánatunkat vigadtuk és sírtuk; folyóiratodon, amelyet szent káténkként ismertünk meg becsülni és szeretni.

A véletlen folytán levelezésbe kerültem egy atyánkfiával, aki fölvetette a kérdést, hogy nem tudnék a Hargitaváraljából egy pár lappéldányt hozzá juttatni? Az én beköttetett évfolyamaimon kívül nem állott más rendelkezésemre, eszembe jutott egy jó barátom: Sándor Imre, aki előfizetője kedves lapunknak, bárha nem székely s megkértem, ha nélkülözhetné a folyóiratot, bocsássa a székelység rendelkezésére abból a célból, hogy vándorútra indítsam a megismerése és felkarolása érdekében. Sándor Imre azonnal megküldött két évfolyamot és az 1942. évi eladdig megjelent lapszámokat és én azon módon vándorútra indítottam az 1940. évfolyamot Székelyudvarhelyre, az 1941. évit Csíkba és az 1942. évi nehány lappéldányt Háromszékre ezzel a kísérő levéllel:

Vándorló Hargitaváralja folyóirat.

Székely Testvéreim! Keresem nemes Szíveteket és Lelketeket, mikor elküldtem Nektek a Hargitaváralja folyóiratot, hogy elolvassátok és olvasás után tovább küldjétek olvasásra más községnek, más székely testvérünknek. Meg kell tudnia minden székelynek, hogy a kiüldözöttek között volt egy önfeláldozó testvérünk, nemzetes lófő csíkszentgyörgyi Jósa János nevű tanár, aki úgyszólván mindenét föláldozta, hogy egy olyan lapot alapítson, amely ébren tartsa bizakodásunkat, székely voltunkat s amely csak egy irányt, egy gondolatot táplált: Erdély a mienk s mindnyájan Erdély hű fiai vagyunk. Kérem a tehetőseket, hogy rendeljék meg a Hargitaváralját saját részükre, esetleg a szegényebb sorsú székely testvéreink részére is, hogy megismerjük egymást, hogy megbecsülhessük egymást, és hogy egy közös szent cél

javára együttesen munkálkodhassunk. Olvassuk és szeressük meg ezt a folyóiratot, amelynek dogmája a húneredet és amely értünk küzd, jövőnket, dicsőségünket szolgálja a nagy mult fároszainak lángragyujtásával!

Kolozsvár, 1942. évi április hó 15-én.

Zabolai Nagy Árpád.

Így cselekedtem, édes Jánosom! Túlságosan öreg ember vagyok ahhoz, hogy reményem lehessen munkádat, célodat, terveidet szolgálni és elősegíteni, de amíg élek, mindent elkövetek, hogy meggyőzzelek arról, hogy nagyon szerettelek, nagyon becsültelek s hogy munkádat és székely nemzeti irányú céltörekvéseidet megértettem, megéreztem s holtig híven szolgálom. A székelyek nagy Istene tartson és vezéreljen mindannyiunk örömére és dicsőségére!

Szeretettel köszöntlek:

Zabolai Nagy Árpád
ny. ir. igazgató,
mindenben igaz és hű munkatársad

A bukovinai székely telepesek

háromhónapos népgondozóképző tanfolyamának részletes tanmenete.

Az előadások tárgya: A népgondozó tanfolyam célja. Óraszám: 1. Az 1940. évi Nép- és családvédelmi törvény. (1) A zsidótörvény céljának ismertetése (1). Az 1932. évi női honvédelmi törvény és a nők honvédelmi szolgálata. A nők honvédelmi munkája külföldön. (3) Hazánkban lévő szociális intézmények és azok rendeltetése .(2) A hadbavonultak családjainak állami segélyezésére vonatkozó szabályok, az igények érvényesítésének módja. (1) A népgondozóknak a szociális bajokat megelőző munkája (1) Egészségvédelmi eszközök a szociális bajok leküzdésére (4) Gazdasági eszközök a szociális bajok leküzdésére. (12) Morális eszközök a szociális bajok leküzdésére. (12) A társadalmi erők megszervezésének fontossága. (1) Népképzés, mint a népgondozó munkájának lényeges része. (12) Közigazgatási tudnivalók. A közegészségügyi igazgatás szervezete. Az egyházi szervek szociális munkája. (2) A népfőiskolák célja. (1) A népfőiskolák célja. (1) **A bukovinai székelyek történetének ismertetése.** Telepítések hazánkban. (2) **A székely lelkiség főbb jellemzői.** (1) **A bácskai székely telepes-vidék földrajza** .(1) Bács-Bodrog vármegye földrajza. (1) Kisebbségi kérdés hazánkban. Pánszlávizmus, csetnik, dobrolvojak stb. fogalmak tisztázása. Kémelhárítás, óvatosság, készenlét. (2) Társadalmi és nemzetgazdasági alapismeretek, Szociális rendszerek. A társadalom tagozata. Osztályok. Népesség. Társadalom szellemi megnyílvánulásai, alkotásai. Nyelv- vallás- család. A gazdasági élet

tényezői. Hitel, beszerzés, szövetkezet. (12) **A magyar faj ázsiai származásának kérdése. A bűn birodalma.** A magyar faji lelkiség jellemzése. A magyar faj és szellem kiváló tulajdonságainak, érdekeinek tudata. Történeti hivatásunk a múltban és a jelenben. A magyarokkal rokonnépek ismerete a velük való kapcsolatok kiépítésének fontossága (Finn-bolgár-japán-török). (8) A magyarság európai életének története a honfoglalástól a mohácsi vészig. (12) Történetünk a mohácsi vésztől napjainkig. (16) A nő hivatása a családban, csak a legegyszerűbb társadalmi rétegek számára. (1) Egészségügyi szabályok az otthonban, a lakás rendben és karbantartása. (1) Betegápolás a családban. Elsősegélynyujtás a családban előforduló baleseteknél. Teendők ragály esetén. Preventív intézkedések trachoma, tuberculosis, tetanus ellen. (2) Csecsemő- és gyermekápolás. A terhesnő részére való tudnivalók. A magzatelhajtás szörnyű visszahatásai (2) Ifjúsági problémák. Pályaválasztás. Munkáskérdés. (1) Fajápolás. A vértisztaság megőrzésének fontossága. Népszaporodási politika. Faji öntudat és önérzet, ősi életformák, szokások, hagyományok, nyelv, népművészet és népviselet jelentősége. (2) Népélelmezési kérdések. Észszerű táplálkozás. Háborús főzés. Az egyoldalú táplálkozás káros következményei. **Régi székely ételreceptek megőrzése.** A modern néptáplálkozás előnyei. A diätikus konyháról. (4) A konyhakert fontossága mindig, de különösen ma. Gyümölcsfagondozás, kender-, len-, olajosmagvak termesztése. (4). Baromfitenyésztés és hasznos háziállatok tartása, a napi élelmezés és pénz-szerzés szempontjából. Méhészet, selyemhernyó tenyésztés. Tejkezelés, sajtgyártás (2) Az udvar és a ház környékének megfelelő rendbentartása. **Lakásberendezésnél ősi székely szokásokhoz való ragaszkodás.** A trágya, szemét, stb. elhelyezésének fontossága. Fák, régi magyar virágok szeretete és ápolása. (2) Alsó és felsőruha szabásminták kiadása gyermekek és felnőttek részére. **Eladásra szánt székely varrottasok készítése.** A háziipar lényege és jelentősége. **Székely népviselet megtartása.** A foltozás, tisztítás módjai. Rongydarabok hasznos felhasználása. A jó mosás és vasalás. Háziszappanfőzés. Szappanpótló szerek ismertetése. (6) Gyermekjátékok. Népmesék. Népszokások. Népi játékok, dalok, táncok. Műkedvelő előadások. (6) Mit és hogyan olvassunk? Egy könyvsorozat jegyzéke a telepesek részére. (1) Munkanapló és jelentések szerkesztése. (1) Elméleti órák száma naponként 2, hetenként 12, havonként 48, 3 havonként 144.

Prímor dr. Dálnoki Veress Julianna.

Hozzászólások

dr. primor Dálnoki Veress Julianna közzétett ama tervezetéhez, amelyet a bácskai székely községek népgondozóképző tanfolyama részére irt

Dr. Gergelyffy Gábor író, a Turáni Társaság igazgatója:

E tanfolyam létesítése igen egészséges gondolat, időszerű és a mai szociális korszakot élő világban fontos intézmény. Azok a célok, amelyek a tervezetben le vannak fektetve, úgy volnának a legátütőbb erővel megvalósíthatók, ha a megyei vezetőség a maga hivatalos keretében, jóságos atyai szeretettel vinné keresztül. Tekintettel azonban arra, hogy e hatóság a mai háborús, rendkívüli időkben ezer egyéb nagyvonalú országos feladattal van megterhelve, éppen erre való hivatkozással szinte hézagpótló lenne az említett tanfolyamnak társadalmi alapon való megvalósítása. A tervezetben kitűzött célok százszázalékos megvalósításánál nagy előnyt jelentene a normális, békebeli gazdasági élet kiegyensúlyozottsága, de eddig is fontos eredmények érhetők el a tervezetben lefektetett elgondolás alapján. Legalább a lelkek előkészíthetők arra, hogy majd a Bácskában zökkenés nélkül vezessük át véreinket az egységes magyarság életéhez.

Mindezen lelki vonatkozású teendőinkkel szemben arra is kell gondolnunk, hogy a helyes és mégis olcsó táplálkozást illetőleg is irányt kell adnunk nekik, annyival is inkább, mert általában a földműves osztálynál a táplálkozás rendkívül helytelen, egészségtelen és káros, nem tartva szem előtt a változatos, vitaminos fogyasztást. Mindent el kell követnünk az irányban is, félre téve az álszemérmet, hogy a tüdő-, és vérbajt gyökeresen kiirtsuk és az összes preventiv intézkedéseket megtegyük.

A népgondozók korára vonatkozólag nem fontos a fiatal kor, éppen úgy lehet az illető idősebb is, sőt a nagyobb életszemlélet birtokában könnyebben megtalálhatók és fölfedezhetők azok a finom eszközök, melyekkel a nép lelkéhez közelebb lehet jutni.

Véleményem szerint minden körülmények között fel kell állítani a népgondozó intézményt, legalábbis kísérletképpen, majd 1 éven belüli bizonyára maga a gyakorlat mutatja meg a helyes utat vagy az esetleges javításra szóló hibákat.

Rendkívül örömmel olvastam, mint a Turáni Társaság igazgatója, a tervezet végén, hogy a Turáni Társaság alaptételeit, ősi hagyományaink ápolását, művelését is kihangsúlyozza a tervezet, amely feltételeket (a Turáni Társaság alapdogmáit) még első elnökünk, néhai nagynevű miniszterelnökünk gr. Teleki Pál fektette le, akkor, midőn még szégyen volt ázsiai származásunkról, néprokonainkról beszélni! Sőt tovább megyek. Még 3 évvel ezelőtt is, mikor a rádióban a „Turáni eszme jelentősége" címén előadást tartottam, az ázsiai származásunkra, ősi hagyományainkra történt hivatkozásomat, idézeteimet mellőznöm kellett.

Végül megjegyzem, hogy a székely nép rendkívül alkalmas a kereskedelmi életre, éppen ezért ajánlatos volna a településekben az ilyen irányú adottságot tervszerűen kiépíteni, hogy nemcsak a termelésben, de az ipari feldolgozásban is szerepet kapjanak.

Kapitán Mária, a komáromi m. kir. Háziasszonyképző igazgatója:

A szociális munka területén működő népgondozónők, hivatásuk teljesítése közben, gyakran kerülnek olyan kényszerítő helyzetbe, hogy háztartási, gazdasági szaktanácsot kénytelenek adni, vagy igen sokszor mutatkozik szükségesnek gazdasági és háztartási irányú kérdések ész szerű megoldása, mert gyakran a szociális problémák is csak ennek rendezése után, vagy ennek rendezése útján oldhatók meg. A segítés ilyen alakban nyujtható leggyakrabban. Megkívánja tehát a népgondozónők hivatása, hogy a háztartás- valamint a gazdaság-tudományi ismeretekből, minél szélesebb, alaposabb, bővebb ismerettel rendelkezzenek. Kívánatosnak tartanám tehát, ezirányú tudásunknak elmélyítése céljából, a háztartás, gazdasági irányú tantárgyakból, a tervezetben felvett óraszámoknál többnek a beiktatást.

Javaslom a következő tantárgyakból az óraszámok felemelését:

1. A lakás rendben- és karbantartása.

2. Népélelmezési kérdések. Egyszerű táplálkozás. Háborús főzés. Az egyoldalú táplálkozás káros következményei. *Régi székely ételreceptek megőrzése.* A modern táplálkozás előnyei. A dietikus konyháról.

3. A konyhakert fontossága mindig, de különösen ma. Gyümölcsfa gondozás-, kender-, len-, olajmagvak termesztése.

4. Baromfitenyésztés és hasznos háziállatok tartása, a napi élelmezés és pénzszerzés szempontjából. Méhészet, selyemhernyótenyésztés tejkezelés, sajtgyártás.

Dr. Éva Lajos, pécsi főpolgármester:

Nagyon örülök, hogy megtisztelt bizalmával. A tervezetet gondosan áttanulmányoztam és úgy gondolom, hogy e szerint a programm szerint a tanfolyam legjobban megoldható lesz.

Meg vagyok róla győződve, hogy e gondos és fáradságos előkészületet igénylő munka meghozza a kívánt eredményt.

Dr. Esztergár Lajos, pécsi polgármester:

Általánosságban legyen szabad megjegyeznem, hogy én a tervezetet nagyjában-egészében elfogadhatónak tartom. Véglegesen az élet fogja kialakítani, hogy mi a helyes és mit kell esetleg a felvett irányelvekből lefaragni. A fontos az volna, hogy egy ilyen kisérleti tanfolyam megkezdje működését. Ha az első tanfolyamon túlvagyunk, az abból leszűrt tapasztalatokat aztán felhasználhatjuk a továbbiak szervezésénél, illetőleg a továbbiak helyesebb berendezésénél. Fontos volna, hogy ez a munka már meginduljon és szükségesnek tartanám, ha az elindított munkát állandóan a gyakorlati megoldások útján tartanók Elméleti részre csak olyan mértékben van szükség, mint amilyen mér-

tékben az egyes kérdések megismerése azt elengedhetetlenné teszik. Nagyon boldog volnék, ha a munka minden vonalon a legszebb eredménnyel járna.

Máté-Török Gyula testőrezredes (Gödöllő):

Szívesen teszek eleget felkérésének, mert *faji* szolgálat!...

Legelső és legfőbb követelmény!... A 30 fő népgond. személyzet mind egyes tagja mindent *kizáróan* csak *faj*magyar lehet! Lehetőleg *mind székely* v. erdélyi, *sőt a legcélszerűbb* volna a *bukovinai székely* telepesek közül választani őket!... Ez *faji öncélúság* és *faji célszerűség!* Mert, aki a székelyt nem ismeri, ha különben még oly jó magyar is, *nem érti* a székelyt, a székely különleges ősegyéniségét, sajátos lelkivilágát, felfogását! Még a székelység tájnyelvét sem egészen!... Így az oly szükséges bizalom és teljes egyetértés hídja nem épülhet ki és a gondozók *nagy és szent küldetésének* betöltése *csorba* marad...!

Ez a teljes és tökéletes siker sarkalatos, alapvető előfeltétele! Én az *árpádi* eszmét tartom *szent*nek!... Éljünk igenis *szent faji önzésse*l!

Ez legyen új hitvallásunk!... Ennek legyünk mi ezentúl megalkuvást nem ismerő, lánglelkű táltosai!

A zsidó idegen akarattal szemben egyesegyedül a *szent faji önzés és öncélúság* a megváltásunk!... Le a legkisebb állásokig!... Minden állásra önmagunkból kell kitermelnünk mindent!... Félre az *idegen, sunyi,* álnok munkákkal!... *Csak a saját* lábunkon járjunk!...

Fajunk *felsőbbrendűségének öntudata* és *önérzete, önbizalma* parancsolja ezt!

Ez vezérelje minden lépését és tüzelje minden írását!

Mostani elméleti életmódunk csak lassú, *észrevétlen pusztulásba* züllesztheti nagyrahivatott fajunkat!...

Ennyi csupán az egész hozzászólásom!... Minden magyart ezúton is tetemrehívok!

Keressék ki, *kutassák* ki az elhallgatott, eltitkolt, félretaszított, sőt sokszor üldözött hivatott vezetőket,... teljesen *félre*vezetett fajunk *megmentésére!*...

GÓBÉSÁGOK

Székely takarékoskodás. A székely asszony így oldja meg a takarékosságot:

— Ami van azt megeszem, ami nincs, azt elteszem.

Székely bölcsmondás: A férfi lépteit mutatják a romok. Üdülés jelöli, ahol a nő forog.

Kuszkóné, Tokaji Nagy Irma.

LÁRMAFA

Dr. Bölöni Mikó Ferenc temetése. Impozáns részvét nyilvánult meg az 1942. szeptember 10-én elhúnyt bölöni dr. Mikó Ferenc ny. m. kir. igazságügyi államtitkár, Budapesten 1942. szeptember 13.-án d. u. a Farkasréti temetőben megtartott temetése alkalmából. Budapest előkelő társasága, az összes igazságügyminiszterek, akik alatt Mikó Ferenc államtitkár szolgált, mind megjelentek. Ott volt az egész igazságügyminisztérium, a Sajtóellenőrző Bizottság minden tagja, a m. kir. Kúria elnökének vezetésével a kúriai bírák, a m. kir. Közigazgatási Bíróság bírái. A budapesti kir. Itélőtábla elnökével az itélőtáblai bírák, a budapesti kir. Törvényszékek és a pestvidéki kir. Törvényszék bírái és ügyészei. Józan Miklós unitárius püspök végezte hatalmas papi segédlettel a gyászszertartást és mondott hatalmas szárnyalású, gyönyörű beszédet, amellyel elbúcsúztatta Erdély nagy fiát. Az Igazságügyminisztérium részéről dr. Vladár Gábor államtitkár búcsúzott el a nagy halottól. A Hunnia evezős egylet nevében az elnök mondott szeretetteljes búcsúztatót. A Hargitavár és a Hargitaváralja Jelképes Székely község képviselőtestülete nevében dr. Sándor László várőr búcsúztatta. (Beszédét lapunk más helyén közöltük. Szerk.). Az Erdélyi Férfiak Egyesülete nevében dr. Csanádi György mondott szívhezszóló Istenhozzádot az elhúnytnak, aki az élete minden szakában Erdélyért élt, az erdélyiek segítője, támasza és hatalmas oszlopa volt.

Szikszay Dénes szamosújvári tanító feltalált többek között egy len- és kendertiloló gépet, amelyet ócska vasból készített. Egy csapásra megoldotta e két fontos ipari növény termesztési kérdéseit. A textilipar terén igen jelentős találmány.

Székpatakon, Szárhegy község egyik tízesében, az állam méntelepet létesít a székely, aprónövésű hegyi lovak tenyésztésére. A gyönyörű hegyvidéken több kaszárnyát is építenek ezzel kapcsolatban.

Sepsiszentgyörgyön az Orsz. Nép- és Családvédelmi alap sok gyermekes 8 család részére, az Őrkő alatt levő 3 és ½ holdas Császár-féle telken házat építtet.

Miklósvár- és **Köpec** község Mirke nevű határrészében a nép ismer egy borvíz forrást, amelyet szemfájás ellen használnak. Feltárásra várna ez is.

Sugásfürdő kies fekvésű nyaralóhelyre hetenként háromszor közlekedő gépkocsijáratot indítottak Sepsiszentgyörgyről.

A Bokodi-tetőre turistaházat fog építtetni az **Emke** háromszék megyei osztálya, amelynek elnökévé most választották meg dr. Dobay Bélát, aki annak idején nagy szerepet vitt a brassói turista életben.

A Gyilkos tó varázslatosan vonzza a látogatókat. Nem számítva az érkező és mindjárt tovább utazó turistákat, június 1-től augusztusig 3400 állandó nyaraló vendége volt a fürdőnek, közöttük miniszterek, egyetemi tanárok, tudósok és más előkelőségek, — de egészen kis társadalmi állású egyének is felkeresik e csodálatos helyet.

Csíkmegyei hírek. Zsögödön gyapjúfeldolgozót, **Csíkmenaságon** tilót állít fel a közjóléti szövetkezet. Csíkszentdomokoson és Szenttamáson, ahol a legjobb juhtenyésztő helyek találhatók, 477 bárányt osztottak ki. A próbaképpen Németországból hozatott kecskék kissé megsínylették a csíki levegőt, de már kezdik megszokni. A nyúl és baromfi telep is épül már 17 holdnyi területen. Eredményesen működik a **csíkszentgyörgyi** gyümölcsfa telep is. A szövetkezet házépítési kölcsönöket is ad a többgyermekes családoknak.

Székelyföldön a borvizeket a kormány felülvizsgáltatja. Az 50 év előtt végzett vizsgálat óta nagy eredményeket várnak az újabb tudományos vizsgálattól, amelyet Bányai János főgeológus végez. A kovásznai édes vizek hír szerint arzént tartalmaznak.

Udvarhely vm. 104 községét ingyen gazdasági könyvekkel látták el.

Szárhegy községben az ősszel kezdi meg munkáját a lenfeldolgozó szövetkezet. Az összeírás szerint a gyergyói részeken 415, a csíki részeken 120 hold lentermése kerül feldolgozásra.

Az Oltárkő roppant szikláit emberláb még alig járta. Egy szász turista volt az első, aki feljutott ormára és kitűzte ott a szász lobogót. Ettől nem tudott nyugodni Kertész Zoltán derék székely munkás és önerejében bízva, vakmerő elszántsággal, mezitláb kapaszkodott az Oltárkő félelmetes szikláira és kitűzte ott a magyar zászlót. Egy szász és egy román turista után ő harmadik egyén, de egyben az első székely, aki feljutott az Oltárkőre. Két napig volt fenn a sziklák ormán, ahonnan semmi levezető utat nem talált, a visszajutás nehezebb volt, mint a felkúszás.

Egy pont csak s mégis zavart okoz. Előző számunk címlapján közölt *„Sugárzó Arcok"* c. vers jegyzetének 3. sorában *Gábor Áron* előtt a pont, nyomdai kifejezés szerint „nem jött ki", ezért egyik író olvasónk összeolvasta a két mondatot s *Gábor Áront, a versszerző, G. Dobay Olga írónő, anyai nagyatyának vélve* Gábor Áron genealógiájára vonatkozó adat közlését kérte. Válaszunkat a félreértések további elkerülése érdekében nyilvánosan e helyen tesszük közzé: G. Dobay Olga anyai nagyatyja nyujtódi Jancsó József 48/49-es honv. főhadnagy, gyutacsgyári igazgató volt. Itt pont következik a szövegben, amely „nem jött ki", hogy zavart okozzon. *Szerk.*